

**PROTOKOL O POSTUPANJU U KRIZNIM
SITUACIJAMA ZA
TEHNIČKU ŠKOLU ZA STROJARSTVO I
MEHATRONIKU, SPLIT**

U Splitu, 27. rujna 2024.

SADRŽAJ:

1.	UVOD	1
2.	NASILJE MEĐU DJECOM I MLADIMA	3
2.1.	RAZLIKA IZMEĐU VRŠNJAČKOG NASILJA I VRŠNJAČKOG SUKOBA	5
3.	ZLOSTAVLJANJE I ZANEMARIVANJE DJETETA	5
4.	SEKSUALNO NASILJE	7
5.	SUICID	8
6.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA O POČINJENOM NASILJU ILI SUMNJE NA NASILJE	8
6.1.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU UČENICIMA	8
6.2.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOBA	10
6.3.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA UČENIKA NAD DJELATNIKOM ŠKOLE	11
6.4.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI	11
6.5.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA ODRASLE OSOBE U ŠKOLI PREMA UČENIKU	12
6.6.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ZANEMARIVANJA UČENIKA	13
6.7.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI	14
6.8.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA SEKSUALNO NASILJE	15
6.9.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAMOOZLJEĐIVANJA, SAZNANJA O SUICIDALNIM MISLIMA, NAMJERAMA, POKUŠAJIMA SUICIDA ILI SUMNJE NA SUICID	17
6.10.	POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUICIDA	18
7.	EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI	19
	OBRAZAC EVIDENCIJE ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI	20
	OBRAZAC EVIDENCIJE ŠKOLE O OPISU DOGAĐAJA	21

1. UVOD

Protokol o postupanju u slučaju nasilja u školi odnosi se na prevenciju mogućih situacija povećanog rizika, kao i na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite učenika i svih zaposlenika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Obveza zaštite prava učenika propisana je *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22). Čl. 70. navedenoga Zakona propisuje: „Učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ostali radnici u školskim ustanovama dužni su poduzimati mjere zaštite prava učenika te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja učenika, odmah izvijestiti ravnatelja škole koji je to dužan javiti tijelu socijalne skrbi, odnosno drugom nadležnom tijelu.“ Način postupanja nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te obveza prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima regulirani su sljedećim dokumentima koji su ujedno i sastavnice ovog protokola: *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22), *Kaznenim zakonom* (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23), *Zakonom o zaštiti nasilja u obitelji* (NN 70/17, 126/19, 84/21, 114/22), *Pravilnikom o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima* (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2013), *Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera* (NN 94/15, 03/17), *Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju* (NN, br. 24/15), *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* (Vlada RH, 2004), *Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece* (Vlada RH, 2014), *Protokolom o pokretanju psiholoških kriznih intervencija u sustavu odgoja i obrazovanja* (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2015), *Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja* (Vlada RH, 2023), *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* (Vlada RH, 2019), *Akcijskim planom za prevenciju nasilja u školama za razdoblje od 2020. do 2024. godine* (Vlada RH, 2020), *Prevenција i sigurnost u odgojno-obrazovnim ustanovama splitsko-dalmatinske županije, programom djelovanja Tima za krizne situacije u slučaju bilo kojeg nasilja u Školi, rasporedom i dužnostima dežurnih nastavnika i ostalog osoblja za vrijeme održavanja odgojno-obrazovnog rada u školi i školskom dvorištu, odrednicama Kućnoga reda i Etičkog kodeksa škole te drugim podzakonskim aktima Škole.*

U svrhu prevencije svih oblika nasilničkog ponašanja i prepoznavanja nasilja nad učenicima, Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split:

- 1) upoznaje djelatnike Škole s odredbama propisa vezanih uz prava učenika i obvezi prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima;
- 2) upoznaje učenike s njihovim pravima i načinom postupanja u slučaju povrede tih prava, a osobito u slučajevima nasilničkog ponašanja;

- 3) upoznaje roditelje s odredbama propisa vezanih uz prava učenika i obvezi prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (na prvom roditeljskom sastanku svake školske godine, a po potrebi i češće prema odluci razrednika obzirom na situaciju u razrednom odjeljenju);
- 4) na razini cijele Škole provodi univerzalnu prevenciju u vidu: - radionica na satu razrednog odjela kroz suradnju razrednika i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa); - obilježavanja važnih datuma u izložbenom prostoru Škole kroz suradnju predmetnih nastavnika i učenika (izracom kreativnih materijala i uređivanjem prostora Škole); te obilježavanje važnih datuma, a s ciljem promicanja i poboljšanja psihološke dobrobiti i poticanja inicijative učenika u stvaranju pozitivnog ozračja;
- 5) provodi selektivnu prevenciju u vidu grupnog i/ili individualnog savjetodavnog rada stručnih suradnika sa učenicima u povećanom riziku;
- 6) provodi preventivne programe usmjerene prevenciji svih oblika nasilja, razvoju vještina komunikacije i nenasilnog rješavanja sukoba – u svim razrednim odjelima, ali pojačano u prvim razrednim odjelima;
- 7) provodi preventivne programe usmjerene prepoznavanju i prevenciji rizičnih ponašanja (svih vrsta ovisnosti, ranog stupanja u spolne odnose) – u svim razrednim odjelima, ali pojačano u drugim razrednim odjelima;
- 8) provodi preventivne programe usmjerene promociji i očuvanju mentalnog zdravlja, s naglaskom na teme suicidalnosti, depresije, anksioznosti i napadaja panike – u svim razrednim odjelima, ali pojačano u trećim razrednim odjelima;
- 9) provodi programe usmjerene profesionalnoj orijentaciji, upoznavanju sa zahtjevima tržišta rada i nošenja sa stresom – u četvrtim razrednim odjelima;
- 10) organizira stručno usavršavanje djelatnika Škole u obliku stručnih predavanja stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) i/ili vanjskih stručnjaka na Nastavničkom vijeću, a s ciljem pravovremenog prepoznavanja rizičnih ponašanja kod učenika, poznavanja rizičnih i zaštitnih faktora za razvijanje teškoća mentalnog zdravlja te postupanja u slučaju različitih oblika nasilja;
- 11) organizira edukativna predavanja za roditelje koja provode razrednici na roditeljskim sastancima, po potrebi u suradnji sa stručnim suradnikom (pedagogom/psihologom) najmanje jedanput godišnje;
- 12) provodi stručnu evaluaciju provedbe preventivnih programa na kraju svakog polugodišta;
- 13) najmanje dva puta tijekom školske godine obavještava nastavničko vijeće, vijeće roditelja i školski odbor o stanju sigurnosti, provođenju preventivnih programa te mjerama poduzetim u cilju zaštite prava učenika;
- 14) inicira sastanke Tima za krizne situacije, imenuje osobu ovlaštenu za postupanje u slučajevima povrede prava učenika, zatim osobu ovlaštenu za primanje i rješavanje pritužbi radnika vezanih za zaštitu dostojanstva radnika, kao i osobe zadužene za koordinaciju Preventivnog programa.

Protokol utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja dionika unutar odgojno-obrazovne ustanove u slučaju saznanja ili sumnje o počinjenom nasilju (bilo koje vrste) nad učenicom, odnosno propisuje što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, nastavnik, učenik, drugi djelatnik škole ili roditelj/skrbnik djeteta.

Protokol je također izvješten na vidnom mjestu u školskoj zbornici.

2. NASILJE MEĐU DJECOM I MLADIMA

Svjetska zdravstvena organizacija (World Health Organization, 2002) nasilje definira kao namjerno korištenje fizičke snage i moći prijetnjom ili akcijom prema samome sebi, prema drugoj osobi, prema grupi ljudi ili čitavoj zajednici, što može rezultirati ili rezultira ozljedom, smrću, psihičkim posljedicama, smetnjama u razvoju ili deprivacijom. Nasilje je složena, individualna i društvena pojava koja je prisutna u svim područjima ljudskog djelovanja. Izloženost bilo kojem obliku nasilja ugrožava socijalni, emocionalni i kognitivni razvoj djece te nepovoljno djeluje na mogućnost uživanja mnogobrojnih ljudskih prava.

Definicija nasilja preuzeta iz *Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 2004. godine glasi: „Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).“

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

Namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira je li kod napadnutog učenika nastupila tjelesna povreda.

Psihičko (emocionalno i socijalno) nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog ili više učenika. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje pojedinca iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije pojedinca od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novca, uništavanje ili oštećivanje učenikovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili dovođenje učenika u podređeni položaj na drugi način, kao i sva druga ponašanja počinjena od učenika i mlade osobe (unutar kojih spada i seksualno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom učeniku namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Osim navedenog, sve rastućom pojavom informacijske i komunikacijske tehnologije, nasiljem među djecom i mladima smatra se i:

Elektroničko nasilje koje se definira kao svaka zlonamjerna i ponavljana uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija kako bi se nekome nanijela šteta, odnosno kako

bi se neki učenik ponizio, zadirkivao, prijetilo mu se ili ga se zlostavljalo na neki drugi način. Ono može uključivati slanje anonimnih poruka mržnje, poticanje grupne mržnje, nasilne napade na privatnost (otkrivanje osobnih informacija o drugima, „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese, slanje tuđih fotografija te traženje ostalih da ih procjenjuju po određenim karakteristikama), kreiranje internetskih stranica (blogova, grupa) koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima, širenje nasilnih i uvredljivih komentara, prijetnje smrću, izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima i seksualno namamljivanje.

Oblici elektroničkog nasilja su:

- izravan napad (obraćanje uznemirujućim porukama, krađu ili promjenu lozinki ili nadimaka, objavu privatnih podataka ili neistina, slanje uznemirujućih slika, postavljanje internetske ankete o žrtvi, slanje virusa, poticanje grupne mržnje, napade na privatnost, uznemiravanje, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima te širenje nasilnih i uvredljivih komentara);

- napad preko posrednika ili indirektan napad (napad preko posrednika, a najčešće se događa kada počinitelj napada pojedinca preko treće osobe, koja toga najčešće nije ni svjesna);

- grubo online sukobljavanje (kratkotrajna rasprava između dvije ili više osoba koju karakterizira ljut, eksplicitan i vulgaran govor, uvrede, a ponekad i prijetnje; počinitelj nasilja ima za cilj izazvati bijes, tugu i/ili poniženje kroz namjerno izazivanje sukoba);

- uznemiravanje (opetovano slanje okrutnih, uvredljivih, neprijateljskih i provokativnih poruka pojedincu ili grupi; najčešće se događa putem privatnih poruka, a cilj počinitelja nasilja je prijetećim radnjama dovesti drugu osobu u ponižavajući i/ili podređeni položaj);

- ogovaranje i klevetanje (izmišljanje informacija o žrtvi s ciljem povrede osobe te njihovo elektroničko slanje i dijeljenje; uključuje stavljanje slike lica osobe na nepoznato golo tijelo i dijeljenje te slike; cilj ovih radnji je nanošenje štete žrtvinoj reputaciji ili uništavanje odnosa s drugim osobama);

- lažno predstavljanje (uzimanje tuđeg identiteta i slanje poruka i drugih sadržaja u tuđe ime);

- iznuđivanje i širenje povjerljivih informacija (javno objavljivanje podataka koje je žrtva poslala počinitelju nasilja u povjerenju; počinitelj nasilja može izmanipulirati žrtvu da napiše nešto privatno što onda počinitelj nasilja javno objavljuje ili šalje dalje bez dopuštenja);

- socijalno isključivanje (događa se jednako na Internetu kao i u offline svijetu; žrtve ne mogu ući u određene chat sobe ili ih se ne uključuje u grupne poruke);

- prijetnje i uhođenje (opetovano slanje prijetećih poruka te neprestani pokušaji uspostavljanja i nastavljanja neželjenog kontakta zbog kojih se žrtva počinje bojati za vlastitu sigurnost i dobrobit; posebno je izraženo prilikom komunikacije s nepoznatim osobama te u slučajevima seksualnog nasilja putem Interneta);

- video-snimanje (snimanje ili fotografiranje u situacijama koje su za učenike ponižavajuće ili neugodne; izazivanje i snimanje tučnjave ili drugih nasilnih sadržaja te njihovo širenje);

- izmjena fotografija (izmjena osobnih fotografija bez dozvole i objava na Internetu);
- elektroničko seksualno nasilje (uključuje slanje i dijeljenje sadržaja seksualne prirode koji služe za seksualno uznemiravanje druge osobe i zadovoljenje vlastitih seksualnih potreba, objavljivanje i/ili prosljeđivanje intimnih slika i snimki bez pristanka osobe, širenje glasina koje se odnose na seksualni život žrtve).

2.1. RAZLIKA IZMEĐU VRŠNJAČKOG NASILJA I VRŠNJAČKOG SUKOB

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka. Obični sukob vršnjaka ima sljedeća obilježja:

- nema elemenata navedenih za nasilništvo: učenici ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete, nema nerazmjera moći, kao ni težih posljedica za učenike u sukobu
- učenici ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu
- mogu dati razloge zašto su u sukobu
- ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog
- slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe
- mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba

3. ZLOSTAVLJANJE I ZANEMARIVANJE DJETETA

Sukladno Konvenciji o pravima djeteta, dijete je svaka osoba mlađa od 18 godina.

Zlostavljanje je svaki oblik tjelesnog i/ili emocionalnog zlostavljanja, seksualnog zlostavljanja, zanemarivanja i nemarnog postupanja ili iskorištavanja djece, što rezultira stvarnom ili potencijalnom opasnosti za djetetovo zdravlje, preživljavanje, razvoj ili dostojanstvo u kontekstu odnosa odgovornosti, povjerenja i moći (Svjetska zdravstvena organizacija, 2006, prema Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012).

Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja (Vlada RH, 2004), nekoliko je vrsta zlostavljanja.

- Tjelesno zlostavljanje kojim se podrazumijeva učestalo ili jednokratno grubo, namjerno nanošenje boli, tjelesnih ozljeda te neodgovorno postupanje roditelja i drugih osoba koje uključuje potencijalni rizik od tjelesnog ozljeđivanja, a čije posljedice mogu, ali i ne moraju biti vidljive.
- Emocionalno zlostavljanje uključuje kontinuirano neprijateljsko i/ili indiferentno ponašanje roditelja i drugih koji nastupaju s pozicije moći, na temelju kojega dijete može zaključiti da je bezvrijedno, nevoljeno, neadekvatno, što oštećuje njegovu emocionalnu stabilnost i psihološki kapacitet te kratkoročno i/ili dugoročno negativno utječe na njegov razvoj i dobrobit.

c) Seksualno zlostavljanje koje predstavlja sudjelovanje u seksualnim aktivnostima s djetetom koje je mlađe od zakonske dobi za seksualne aktivnosti te sudjelovanje u seksualnim aktivnostima s djetetom u kojima se koristi prisila, sila ili prijetnje ili se zloupotrebljava položaj povjerenja, autoriteta ili utjecaja nad djetetom (u obitelji ili izvan obitelji) ili se zloupotrebljava posebno ranjiva situacija djeteta. Osim seksualnog zlostavljanja, seksualno nasilje uključuje i druge oblike seksualnog iskorištavanja, niz djela povezanih s dječjom prostitucijom i dječjom pornografijom, sudjelovanje djece u pornografskim nastupima, mamljenje i vrbovanje djece u seksualne svrhe te pomaganje ili poticanje bilo kojeg od ovih djela.

Zanemarivanje je propuštanje zadovoljenja djetetovih potreba u mjeri koja znatno utječe na djetetov tjelesni i psihički razvoj. Nije uvijek namjerno i granica kad počinje zanemarivanje nije uvijek potpuno jasna (Čorić i Bačan, 2006, prema Bilić, Buljan Flander, Hrpka, 2012).

Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja (Vlada RH, 2004), nekoliko je vrsta zanemarivanja.

a) Fizičko zanemarivanje djece definira se kao nezadovoljavanje minimalnih fizičkih potreba djeteta kao što su raznolika prehrana, adekvatan i siguran smještaj, prikladna odjeća te zaštita od ozljeda. Neki od pokazatelja fizičkog zanemarivanja uključuju: neuhranjenost, lošu osobnu higijenu, neadekvatnu odjeću s obzirom na vremenske uvjete, prljavu i poderanu odjeću i obuću, dijete uvijek samo kod kuće i osjeća se usamljeno, pospanost djeteta, loši uvjeti stanovanja.

b) Emocionalno zanemarivanje djece definira se kao nezadovoljavanje minimalnih emocionalnih potreba djeteta. Najčešće se radi o roditeljskom neobaziranju na djetetove emocionalne potrebe te ne pomaganju djetetu kada mu je potrebna pomoć zbog čega se osjeća odbačeno. Pojavni oblici emocionalnog zanemarivanja uključuju: nedovoljno pružanje brige, pažnje, ljubavi, neodgovaranje na djetetove emocionalne potrebe, izolacija - zabranu djetetu da se druži s vršnjacima ili odraslim osobama izvan kuće, kod adolescenata - dopuštanje i ohrabrivanje zlouporabe droge i alkohola od strane roditelja/skrbnika te nebrigu za druga ponašanja koja su inače društveno neprihvatljiva, poput delinkventnog ponašanja.

c) Obrazovno zanemarivanje djece obuhvaća izostanak pomoći, potpore i poticanja tijekom školovanja. Uključuje također izostanak pomoći pri učenju, nedostatak nužne opreme za školovanje, neprisustvovanje roditeljskim sastancima i sl. Neki od pokazatelja obrazovnog zanemarivanja uključuju: neopravdano izostajanje s nastave učenika, najmanje pet dana u mjesecu, o čemu su roditelji bili informirani, ali nisu ništa poduzeli, izostanak djeteta iz škole najmanje mjesec dana jer su ga roditelji zadržali kod kuće iz neopravdanog razloga, kao što su čuvanje mlađe braće i sestara, ne pružanje pomoći djeci koja imaju određene probleme pri učenju, na što je roditeljima skrenuta pažnja, ali oni nisu poduzeli korake da se djetetu pomogne.

d) Medicinsko zanemarivanje djece uključuje izostanak brige o djetetovoj zdravstvenoj zaštiti, o potrebama savjetovanja s liječnikom u slučaju bolesti i/ili ozljeda, o redovitim cijepljenjima i sistematskim pregledima, ne dovođenje djeteta na potrebne medicinske zahvate i tretmane, izostanak brige o redovitom uzimanju lijekova, ne dovođenje na preglede liječniku i sl.

4. SEKSUALNO NASILJE

Seksualno nasilje kojim se smatra svaki čin moći i kontrole, iskazan na seksualan način, koji je neželjen, za koji nije dan pristanak ili nije dan slobodno i svjesno. Čin može biti vizualan, verbalan i/ili fizički, koji je osoba doživjela (tijekom ili kasnije) kao prijetnju, poniženje, povredu i/ili napad. Može, a ne mora, uključivati prijetnju, prinudu i/ili prisilu. Obuhvaća široki kontinuum ponašanja, koja uključuju fizički kontakt (npr. neželjeno dodirivanje tijela, dodirivanje intimnih dijelova tijela, prisilna penetracija), a neka se ostvaruju bez fizičkog kontakta (npr. izlaganje djece pornografskim materijalima, seksualni komentari, opaske i ponude, seksualno nasilje posredstvom suvremenih tehnologija).

Svjetska zdravstvena organizacija (Svjetska zdravstvena organizacija, 2003) seksualno zlostavljanje djece definira kao uključivanje djeteta u seksualnu aktivnost koju ono u potpunosti ne razumije, za koju ne može dati pristanak ili za koju dijete nije razvojno pripremljeno, te koja predstavlja kršenje zakona ili društvenih tabua. Seksualno zlostavljanje djeteta može počinuti odrasla osoba ili drugo dijete (djeca), koje zbog svoje dobi ili stupnja razvoja ima odgovornost za dijete, povjerenje djeteta ili moć nad djetetom.

Budući da je seksualno nasilje uočljivo u širokom kontinuumu ponašanja, od kojih neka uključuju fizički kontakt (npr. neželjeno dodirivanje tijela, dodirivanje intimnih dijelova tijela, prisilna penetracija), a neka se ostvaruju bez fizičkog kontakta (npr. izlaganje djece pornografskim materijalima, seksualni komentari, opaske i ponude, seksualno nasilje posredstvom suvremenih tehnologija); nekoliko je oblika seksualnog nasilja (Svjetska zdravstvena organizacija, 2002; Agencija UN-a za zaštitu izbjeglica, 2020):

Seksualno (spolno) uznemiravanje – odnosi se na neželjena seksualna ponašanja, koja ne uključuju nužno fizički dodir, a koja osobu dovode u neugodan i ponižavajući položaj i/ili izazivaju osjećaj srama. Uključuje različita ponašanja, verbalna, neverbalna i/ili fizička, u rasponu od neželjenih seksualnih komentara, opaski o tijelu, izgledu i seksualnosti, preko neželjenih prijedloga seksualne prirode i neprikladne seksualne pažnje, do neželjenih fizičkih dodira (isključeni dodiri po intimnim dijelovima tijela).

Seksualno zlostavljanje – odnosi se na neželjena seksualna ponašanja, za koja osoba nije dala pristanak, a uključuje različite oblike seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja, uključujući i ponašanja utemeljena na zlouporabi ranjivog položaja, povjerenja, razlike u moći. Primjeri takvih oblika seksualnog nasilja su dodirivanje po intimnim dijelovima tijela, upoznavanje djece s pornografijom, zlouporaba snimki spolno eksplicitnog sadržaja, prisiljavanje žrtve da gleda dok počinitelj masturbira.

Silovanje – odnosi se na vaginalnu, analnu i/ili oralnu penetraciju žrtve penisom, drugim dijelovima tijela i/ili objektima. S obzirom na počinitelja možemo razlikovati silovanje kao sastavni dio nasilja u obitelji (silovanje u braku, seksualno nasilje nad djecom), silovanje u vezama/“na spoju“, silovanje od strane nepoznate osobe, grupno silovanje, silovanje u oružanim sukobima i ratu.

Ostali oblici – odnose se na različite oblike seksualnog nasilja kao što su prisilni dječji brakovi, prisilan pobačaj i/ili prisilna trudnoća, trgovanje ženama i djevojčicama radi prisilne prostitucije

i/ili pornografije, te sustavno seksualno nasilje u oružanim konfliktima. Osim navedenih oblika u seksualno nasilje se ubrajaju i tradicionalne štetne prakse (poput sakaćenja ženskih spolnih organa) i kazne za rodnu transgresiju.

5. SUICID

Suicid je poguban čin uzrokovan samopovredom i svjesnom namjerom za samouništenjem, a u podlozi suicidalnosti su genetski no i okolinski faktori (zanemarivanje ili zlostavljanje od strane obitelji, vršnjačko nasilje, nedostatak socijalnih vještina, izloženost suicidu vršnjaka/članova obitelji i sl.).

Nasilje prema samom sebi može se manifestirati kao:

- a) Samoozljeđivanje (vlastitim ponašanjem uzrokovana bol i ozljeda pri čemu osoba nije namjeravala dovesti do vlastite smrti, može rezultirati lakšim i težim ozljedama);
- b) Planiranje ili razmišljanje o suicidu (može se kretati od razrađivanja ozbiljnih planova do nesistematiziranih misli);
- c) Pokušaj suicida (vlastito destruktivno ponašanje bez smrtnog ishoda, ali s dokazom o posrednoj ili neposrednoj želji i namjeri da se skonča vlastiti život);
- d) Suicid (vlastito destruktivno ponašanje sa smrtnim ishodom).

U svim slučajevima nasilja koji su definirani navedenim čimbenicima, Škola je dužna postupati u skladu s *Protokolom*, odnosno skupom postupaka i mjera koje su predvidjela nadležna tijela te propisima na snazi.

Učenik može prijaviti bilo koji oblik nasilja obuhvaćen *Protokolom* u slučaju da je sam žrtva navedenog i u slučaju da ima sumnju ili saznanja da je netko od drugih učenika žrtva, na način da se obrati razredniku, predmetnom nastavniku, stručnom suradniku (pedagogu/psihologu/knjižničaru), ravnatelju ili bilo kojem drugom djelatniku škole od povjerenja.

6. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA O POČINJENOM NASILJU ILI SUMNJE NA NASILJE

6.1. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU UČENICIMA

U svim slučajevima nasilja među učenicima koji su definirani prethodno navedenim čimbenicima, a koji se dogode u Školi i u dvorištu Škole, Škola je dužna postupati u skladu s *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 2004. godine.

U slučaju nasilja među učenicima u Školi svi djelatnici Škole dužni su:

- odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i razdvojiti učenike;
- pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje;
- obavijestiti o događaju ovlaštenu stručnu osobu za koordiniranje aktivnosti u slučajevima povrede prava učenika, ravnatelja Škole, razrednika, stručnog suradnika i dežurnog nastavnika.

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među učenicima, imenovane stručne osobe za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja dužne su:

- 1) odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema učeniku, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika Škole ili po potrebi pozvati djelatnike policije;
- 2) ukoliko je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju učenika, prepratiti ili osigurati pratnju učenika od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja/skrbnika;
- 3) odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje/skrbnike te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje su do tad doznali i izvijestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti;
- 4) po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s učenikom koji je žrtva nasilja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće – ovi razgovori s učenikom obavljaju se uvijek u nazočnosti stručnih suradnika, razrednika i ravnatelja (ukoliko je moguće), a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući učenikovo dostojanstvo i pružajući mu potporu;
- 5) roditeljima/skrbnicima učenika koji je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći učeniku u Školi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja učenika te prorade traumatskog doživljaja;
- 6) obaviti razgovor s drugim učenicima ili odraslim osobama koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja;
- 7) ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod drugih učenika koji su svjedočili nasilju, savjetovati se s Timom za psihološke krizne intervencije u sustavu odgoja i obrazovanja radi pomoći učenicima svjedocima nasilja;
- 8) što žurnije obaviti razgovor s učenikom koji je počinio nasilje, ukazati mu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li učenik neke okolnosti koje bi ukazivale da je učenik žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti Zavod za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje

izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a Škola će poduzeti sve mjere za pomirenje učenika i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi;

9) pozvati roditelje/skrbnike učenika koji je počinio nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja učenika te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar Škole ili izvan nje (Zavod za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta, nevladine organizacije i slično) i izvijestiti ih o obvezi Škole da slučaj prijavi: uredu državne uprave nadležnom za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ured), zavodu za javno zdravstvo područne (regionalne) samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine, nadležnom zavodu za socijalnu skrb, timu školske medicine, nadležnoj policijskoj postaji i ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja;

10) o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sastaviti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

Stručni suradnik ili ovlaštena osoba za koordiniranje aktivnosti u slučajevima povrede prava učenika dužna je ispuniti obrazac za prijavu nasilnog ponašanja u školi dostupan na stranicama ministarstva nadležnog za obrazovanje.

6.2. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOB

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki djelatnik Škole dužan je:

- 1) odmah prekinuti sukob među učenicima;
- 2) obavijestiti o sukobu razrednika, stručnog suradnika, ovlaštenu osobu za koordiniranje aktivnosti u slučajevima povrede prava učenika i ravnatelja Škole;
- 3) razrednik, stručni suradnici, ravnatelj i ovlaštena osoba za koordiniranje aktivnosti u slučajevima povrede prava učenika dužni su obaviti individualne razgovore sa sukobljenim učenicima;
- 4) dogovoriti sa učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće „pobijediti“ te da jedan drugome nadoknade eventualnu štetu (restitucija);
- 5) tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o opisu događaja;
- 6) u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima, razrednik, stručni suradnik i ovlaštena osoba za koordiniranje aktivnosti u slučajevima povrede prava učenika će pozvati roditelje u Školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku;
- 7) prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili psihološka pomoć) u Školi ili izvan Škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima;
- 8) ukoliko učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore i ne prihvaća restituciju, Škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu sa važećim *Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera*;

9) u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja/skrbnika, Škola će postupiti kao u slučaju pojave nasilja među učenicima.

6.3. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA UČENIKA NAD DJELATNIKOM ŠKOLE

Prema *Pravilniku o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima* (NN 132/13), u slučaju kada postoji sumnja ili saznanje da je djelatnik Škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika Škole, svaki učenik ili djelatnik Škole dužan je o tome obavijestiti ravnatelja i stručnog suradnika koji će poduzeti sve mjere da se zaustavi nasilno postupanje prema djelatniku.

U slučaju da je djelatnik Škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika Škole, on treba o tome izvijestiti ravnatelja i stručnog suradnika koji će:

- 1) razgovarati s učenikom u prisutnosti razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru;
- 2) odmah obavijestiti roditelje/skrbnike učenika, upozoriti ih na neprihvatljivost takvog ponašanja te ih savjetovati o institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške;
- 3) prema učeniku poduzeti određene pedagoške mjere koje će donijeti Nastavničko vijeće u skladu s Pravilnikom o izricanju pedagoških mjera i Statutom škole;
- 4) o svemu izvijestiti nadležni zavod za socijalnu skrb, ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, ministarstvo znanosti i obrazovanja te nadležnu policijsku postaju;
- 5) ukoliko je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u Školi zbog čega je Škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno da ravnatelj prvo usmeno, a zatim i pismenom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijesti ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja te ministarstvo znanosti i obrazovanja;
- 6) u slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru Škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj i stručni suradnik su dužni osigurati stručnu pomoć tim učenicima, odnosno savjetovati se sa nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu sa traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja;
- 7) uključiti učenika u savjetodavni rad sa stručnim suradnikom (pedagogom/psihologom) ili u dogovoru s roditeljima u institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške.

6.4. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (djelatnik Škole, roditelj/skrbnik učenika ili treće osobe koja se nalazi u prostoru Škole) prema drugoj odrasloj osobi ili saznanja da odrasla osoba

unosu oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost drugih osoba i školske imovine, djelatnici Škole koji su prisutni ili se nalaze u blizini će:

- 1) odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje;
- 2) upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja tj. unošenja oružja ili predmeta koji mogu ugroziti sigurnost drugih i zatražiti od osobe da napusti prostor škole;
- 3) ako u prethodno navedenome ne uspije, odmah o tome obavijestiti ravnatelja Škole i stručnog suradnika ili drugog djelatnika Škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju;
- 4) ako u prethodno navedenome uspije, odmah o tome obavijestiti ravnatelja Škole i stručnog suradnika;
- 5) ravnatelj će o svemu izvijestiti ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, nadležnu policijsku postaju i nadležni zavod za socijalnu skrb u slučaju da je jedna od uključenih osoba roditelj/skrbnik učenika.

6.5. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA ODRASLE OSOBE U ŠKOLI PREMA UČENIKU

Prema *Pravilniku o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima* (NN 132/13), u slučaju kada postoji sumnja ili saznanje da je učenik Škole doživio nasilje od strane odrasle osobe u Školi (djelatnika Škole, svoga roditelja ili druge nepoznate odrasle osobe), svaki učenik ili djelatnik Škole dužan je o tome obavijestiti ravnatelja i stručnog suradnika Škole koji će poduzeti sve mjere da se zaustavi nasilno postupanje prema učeniku.

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio nasilje od strane odrasle osobe u školi (djelatnika Škole, svoga roditelja ili druge nepoznate odrasle osobe), djelatnici Škole koji su prisutni ili se nalaze u blizini će:

- 1) odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema učeniku;
- 2) ukoliko u tome ne uspije, odmah o tome obavijestiti ravnatelja, stručnog suradnika, razrednika učenika ili drugog djelatnika Škole kako bi pokušali prekinuti nasilno postupanje prema djetetu i obavijestiti policiju;
- 3) ukoliko u tome uspije, odmah o tome obavijestiti ravnatelja, stručnog suradnika i razrednika učenika;
- 4) upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati je o obvezi škole da slučaj prijavi uredu državne uprave nadležnom za poslove obrazovanja, ministarstvu znanosti i obrazovanja, nadležnom zavodu za socijalnu skrb, nadležnoj policijskoj postaji, timu školske medicine te zavodu za javno zdravstvo područne samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine;

5) stručni suradnik će razgovarati s učenikom odmah po saznanju o događaju s ciljem normalizacije njegovih osjećaja i moguće traumatizacije te sprečavanja mogućih negativnih dugoročnih posljedica tog događaja na njegovo mentalno zdravlje, a tijekom razgovora voditi i službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor te razrednik ili druga povjerljiva osoba;

6) po razgovoru odmah obavijestiti roditelja (ili drugog roditelja/skrbnika ako se jedan od roditelja ponašao nasilno u školi prema djetetu) o događaju i po potrebi ga pozvati na razgovor u Školu te usmjeriti na dobivanje stručne podrške u Školi ili izvan nje;

7) provjeriti postoje li kod učenika ozljede ili sumnja na iste te u tom slučaju usmjeriti roditelje na liječnički pregled, a ukoliko je roditelj iz opravdanog razloga spriječen u tom trenutku doći po učenika, na liječnički pregled odlazi u pratnji dežurnog nastavnika koji je s učenikom sve dok po njega ne dođe roditelj;

8) o svemu izvijestiti ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, Zavod za javno zdravstvo područne samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine, nadležni zavod za socijalnu skrb, tim školske medicine, nadležnu policijsku postaju i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja.

6.6. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ZANEMARIVANJA UČENIKA

Sukladno *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN, br. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22), *Obiteljskom zakonu* (NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23), *Pravilnikom o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama* (NN 112/10, 82/19, 43/20, 100/21), *Pravilnikom o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava* (NN 67/14, 63/20), *Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera* (NN 94/15, 03/17) i *Statutu Tehničke škole za strojarstvo i mehatroniku*, cilj postupanja Tehničke škole za strojarstvo i mehatroniku je poduzimanje mjera radi prepoznavanja i prijavljivanja zanemarivanja učenika od strane roditelja.

Obveze roditelja su:

- brinuti o redovitom pohađaju obveznog dijela programa školovanju učenika, svih ostalih oblika odgojno-obrazovnog rada u koje je učenik uključen te izvršavanju učničkih obveza;

- sudjelovati u obrazovanju učenika i biti redovito obavješten o postignućima učenika;

- redovito se odazivati sastancima koji su u vezi s odgojem i obrazovanjem učenika, odnosno redovito dolaziti na roditeljske sastanke i individualne informativne razgovore s razrednikom;

- brinuti se o izvršavanju obveza učenika te pravovremeno obavijestiti razrednika o razlogu izostanka učenika najkasnije treći dan nakon izostanka;

- opravdavati izostanak učenika, osobno, telefonskim ili pisanim putem (ispričnicom roditelja ili skrbnika, odnosno liječničkom potvrdom ili potvrdom nadležne institucije, ustanove ili druge

nadležne fizičke ili pravne osobe, uključujući i e-potvrdu o narudžbi na pregled u zdravstvenoj ustanovi), najkasnije treći dan od dolaska učenika u Školu;

- u postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja učenika za određivanje primjerenog programa obrazovanja i oblika pomoći za učenike sa teškoćama, u roku od 60 dana od dana pokretanja postupka pribaviti potrebnu dokumentaciju;

S obzirom na poslove razrednika koji su uređeni *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* te *Statutom Škole*, razrednik kroz komunikaciju s roditeljima prati redovitost ostvarivanja obveza roditelja.

Ako roditelj zanemaruje svoje obveze, Škola mu je dužna uputiti pisani poziv za razgovor s razrednikom i stručnim suradnicima Škole.

Ako roditelj učestalo zanemaruje navedene obveze, razrednik je dužan o tome obavijestiti stručnog suradnika koji će o istome obavijestiti ravnatelja Škole, nadležno upravno tijelo županije, nadležnu ustanovu socijalne skrbi koja je dužna izvijestiti školu o poduzetim mjerama.

6.7. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

Sukladno *Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* (Vlada RH, 2019), cilj postupanja odgojno-obrazovnih ustanova je poduzimanje mjera radi prepoznavanja i prijavljivanja nasilja te pružanja zaštite učeniku žrtvi nasilja u obitelji.

U slučaju saznanja ili sumnje o počinjenom obiteljskom nasilju bilo koje vrste nad učenikom, odnosno o svjedočenju učenika o nasilju u obitelji, djelatnici Škole dužni su odmah o tome izvijestiti ravnatelja, stručnog suradnika i razrednika koji će ispuniti obrazac o opisu događaja za osobu koja prijavljuje nasilje te:

- 1) razgovarati sa učenikom, pružiti pomoć u skladu sa svojim kompetencijama, tijekom razgovora upoznati učenika s daljnjim postupanjem, a po potrebi osigurati pružanje zdravstvene zaštite;
- 2) po razgovoru odmah pozvati roditelje i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju – ako je nad djetetom vršio nasilje jedan roditelj, upoznati s time drugog roditelja te usmjeriti na dobivanje stručne podrške u Školi ili izvan nje;
- 3) osigurati sigurnost djeteta do dolaska drugog roditelja ili osobe od povjerenja ili nadležnog zavoda za socijalnu skrb;
- 4) upozoriti roditelje na neprihvatljivost i štetnost nasilnog ponašanja i informirati ih o obvezi škole da slučaj prijavi uredu državne uprave nadležnom za poslove obrazovanja, Zavodu za javno zdravstvo područne samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine, nadležnom zavodu za socijalnu skrb, timu školske medicine, nadležnoj policijskoj postaji i ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja;

- 5) ukoliko su roditelji spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar Škole ili im preporučiti odgovarajuće ustanove;
- 6) ako je dijete zlostavljano od strane oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, žurno i bez odgode prijaviti sumnju ili saznanja o nasilju nadležnom zavodu za socijalnu skrb i postupati dalje u dogovoru sa zavodom;
- 7) ako roditelji odbijaju suradnju, o tome informirati ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, Zavod za javno zdravstvo područne samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine, nadležni zavod za socijalnu skrb, tim školske medicine, nadležnu policijsku postaju i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja;
- 8) provjeriti postoje li kod učenika ozljede ili sumnja na iste te u tom slučaju usmjeriti roditelje na liječnički pregled, a ukoliko je roditelj iz opravdanog razloga spriječen ili postoji sumnja da je netko od roditelja počinitelj nasilja, na liječnički pregled učenik odlazi u pratnji predstavnika škole odnosno zavoda za socijalnu skrb ukoliko je predmet već preuzet od strane istih;
- 9) o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama i svojim opažanjima izraditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik koji je obavio razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba te koju će na zahtjev dostaviti drugim tijelima;
- 10) surađivati s nadležnim zavodom za socijalnu skrb i djelovati usklađeno u cilju dobrobiti djeteta.

6.8. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA SEKSUALNO NASILJE

Sukladno *Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja* (Vlada RH, 2023), cilj postupanja Škole je skrbiti o ostvarivanju prava i dobrobiti učenika u slučajevima svih oblika nasilja, senzibilizirati se i educirati djelatnike o seksualnom nasilju koje doživljavaju djeca te poduzeti odgovarajuće mjere radi otkrivanja i prijavljivanja djela seksualnog nasilja relevantnim institucijama, upućivanja žrtava službama koje pružaju pomoć i podršku te sukladno internim aktima poduzeti mjere prema počinitelju, ukoliko se radi o djelatniku/ci ustanove.

U slučaju saznanja o seksualnom nasilju ili sumnje na seksualno nasilje nad učenikom kao dijelu obiteljskog nasilja, Škola je dužna postupati prema *Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja* (Vlada RH, 2023), odnosno:

- 1) odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno ponašanje prema učeniku;
- 2) na smiren način saslušati učenika žrtvu nasilja, po mogućnosti od strane stručne osobe te pružiti pomoć i potporu učeniku;
- 3) voditi računa da se razgovor s učenikom vodi u uvjetima i na način prilagođen učeniku, da se učenika ne ispituje i da mu se ne postavljaju sugestivna pitanja, već na smiren način dopustiti učeniku da samostalno opiše događaj na način i u opsegu kako to sam želi;

- 4) obveza je osobe koja vodi razgovor upoznati učenika, na učeniku razumljiv način, s daljnjim postupanjem, osobito o tome da je dužna prijaviti nasilje nadležnim tijelima i o daljnjim očekivanim procedurama;
- 5) ustanova vodi računa da se učenik o događaju ne izjašnjava više puta (po mogućnosti ograničiti razgovor na jedan);
- 6) odmah po primanju informacije iz koje proizlazi sumnja da je učenik doživio seksualno nasilje, ravnatelj ustanove/odgovorna osoba, odnosno svaka druga osoba koja ima bilo kakvih saznanja o počinjenom seksualnom nasilju prema učeniku bez odgode prijavljuje sumnju o postojanju kaznenoga ili prekršajnog djela policiji ili državnom odvjetniku te Zavodu. Ukoliko je počinitelj djelatnik ustanove, uz prethodno navedeno, poduzima mjere sukladno disciplinskoj odgovornosti počinitelja;
- 7) poduzeti žurne mjere za sigurnost i zaštitu učenika i obavijestiti roditelje/skrbnika/osobu kojoj je povjerena skrb o učeniku, odnosno Zavod ako postoji sumnja da se nasilje dogodilo u obitelji;
- 8) ukoliko je učeniku potrebna žurna liječnička intervencija ili pregled odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju učenika, otpratiti ili osigurati pratnju učenika od strane stručne osobe liječniku/ci te sačekati liječničku preporuku o daljnjem postupanju;
- 9) u slučaju ako su roditelji/skrbnici nedostupni, ne žele se odazvati ili postoji sumnja na zlostavljanje od strane istih, u suradnji s policijom obavijestiti Zavod kako bi se osigurala prisutnost stručnog radnika Zavoda pri razgovoru policijskog službenika s učenikom, odnosno ukoliko se ista ne može osigurati, prisutnost stručnog radnika odgojno-obrazovne i druge ustanove koja skrbi o djeci;
- 10) učenika žrtvu i osobe koje skrbe o učeniku upoznati o mogućnostima izvaninstitucionalne ili institucionalne pomoći i potpore djetetu;
- 11) poduzeti mjere za zaštitu privatnosti učenika žrtve;
- 12) ako je počinitelj seksualnog nasilja djelatnik ustanove, čelnik ustanove dužan je poduzeti mjere zaštite učenika žrtve i drugih učenika od kontakta s počiniteljem, preispitivanje radno-pravne i etičke odgovornosti počinitelja te ukoliko se utvrdi odgovornost, odrediti disciplinsku kaznu;
- 13) u slučaju vršnjačkog seksualnog nasilja dodatno:
 - od strane stručne osobe obaviti razgovor s učenikom koji je počinio nasilje, ukazati učeniku na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja. Tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li učenik neke okolnosti koje bi ukazivale da je žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti Zavod,
 - pozvati roditelje/skrbnike ili druge osobe koje skrbe o učeniku koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih

s ciljem promjene takvog ponašanja učenika, te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć,

- učeniku na njemu razumljiv i prilagođen način i osobe koje skrbe o učeniku obavijestiti o obvezi prijave nadležnom područnom uredu Zavoda, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu te očekivanim procedurama,

- poduzeti mjere za zaštitu privatnosti učenika,

- poduzeti mjere za sustavnu i kontinuiranu prevenciju nasilja;

14) u slučaju nasilnog postupanja koje je izazvalo ili može izazvati visoku razinu uznemirenosti i stresa kod drugih učenika, ustanova će zatražiti odgovarajuću stručnu psihološku ili socijalno/pedagoško/psihološku pomoć;

15) o svim poduzetim aktivnostima i mjerama radi zaštite učenika te svojim opažanjima djelatnici ustanova dužni su voditi službene bilješke koje predaju čelniku ustanove, a na zahtjev dostaviti i drugim nadležnim tijelima (policija, državno odvjetništvo, sud, Zavod);

16) o postupanju povodom prijave sumnje na seksualno nasilje nad učenikom ustanova je dužna najkasnije u roku od 7 dana, obavijestiti:

a) nadležno ministarstvo

b) pravobraniteljicu za djecu

c) pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom ukoliko dijete ima teškoće u razvoju

d) nadležnog liječnika školske i adolescentne medicine i nadležnog liječnika primarne zdravstvene zaštite (liječnik opće medicine).

6.9. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAMOOZLJEĐIVANJA, SAZNANJA O SUICIDALNIM MISLIMA, NAMJERAMA, POKUŠAJIMA SUICIDA ILI SUMNJE NA SUICID

Djelatnik Škole reagira na znakove samoozljeđivanja (rezove, rane, ožiljke), informaciju o postojanju samoozljeđivanja kod učenika te na svako učenikovo izražavanje suicidalnih misli i/ili namjera i/ili ranijih suicidalnih pokušaja koje učenik može izraziti verbalno (kao izoliranu izjavu ili razgovor), pisano (u školskim zadaćama ili radovima) ili kreativno (kroz crtež ili drugu kreativnu aktivnost). Djelatnik Škole u tim situacijama ne procjenjuje o ozbiljnosti i istinitosti učenikovih namjera, već o tome odmah obavještava stručne suradnike (pedagoga/psihologa), razrednika i ravnatelja koji će:

1) obaviti informativni i savjetodavni razgovor s učenikom koji se samoozljeđuje, koji je na neki način izrazio postojanje suicidalnih misli i/ili namjera i/ili ranijih suicidalnih pokušaja i pružiti pomoć u skladu sa svojim kompetencijama, po potrebi osigurati pružanje zdravstvene zaštite;

2) učenika upoznati s obvezom informiranja roditelja/skrbnika i nadležnih institucija;

3) žurno i bez odgode obavijestiti roditelje/skrbnike o samoozljeđivanju odnosno o informacijama koje su dobili od učenika i/ili djelatnika Škole te ih uputiti na pregled liječnici

školske medicine te na obvezu naručivanja na pregled u institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške;

4) u roku od 7 do 10 dana od razgovora u Školi, roditelj/skrbnik dužan je obavijestiti Školu o dobivenom terminu pregleda u instituciji pružatelju zdravstvene zaštite i podrške, a u slučaju da to ne učini, Škola će obavijestiti nadležni zavod za socijalnu skrb, istovremeno dajući informacije o ponašanju učenika u školi i suradnji roditelja/skrbnika sa Školom;

5) o svemu obavijestiti ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, Zavod za javno zdravstvo područne samouprave u djelatnosti školske i sveučilišne medicine, nadležni zavod za socijalnu skrb, liječnicu školske medicine, nadležnu policijsku postaju i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja;

6) o svim poduzetim aktivnostima i mjerama radi zaštite učenika te svojim opažanjima djelatnici ustanove dužni su voditi službene bilješke koje predaju čelniku ustanove, a na zahtjev dostaviti i drugim nadležnim tijelima.

6.10. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUICIDA

U slučaju saznanja o počinjenom suicidu učenika Škole, djelatnici Škole dužni su odmah o tome izvijestiti ravnatelja i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) Škole. Ravnatelj i stručni suradnik (pedagog/psiholog) utvrđuju potrebu za kriznom intervencijom te u tu svrhu aktiviraju Tim za psihološke krizne intervencije i dostavljaju osnovne podatke o kriznom događaju:

- a) Što se dogodilo?
- b) Kada se dogodilo?
- c) Gdje se dogodilo?
- d) Broj ljudi uključenih u događaj?
- e) Tko je bio izravno i neizravno uključen u događaj?
- f) U kakvom su stanju, kako reagiraju, gdje se nalaze ti ljudi?
- g) Je li neka od hitnih službi već intervenirala (policija, hitna medicinska pomoć)?
- h) Je li u ustanovi već nešto učinjeno radi ublažavanja psiholoških posljedica događaja?

Ravnatelj Škole informira o kriznom događaju i podnosi zahtjev za pokretanje krizne intervencije Ministarstvu znanosti i obrazovanja na e-poštu: krizne-intervencije@mzo.hr ili na broj telefona: 01 4594 461 (Uprava za standard, strategije i posebne programe).

Prije dolaska Tima za psihološke krizne intervencije, stručni suradnik (pedagog/psiholog) i ravnatelj ulaze u razred učenika koji je počinio suicid te potiču komunikaciju o kriznom događaju i njegovim posljedicama na psihičko stanje svih učenika u razredu. Stručni suradnik (pedagog/psiholog) individualno ili grupno razgovara sa svim učenicima kod kojih se primijeti izostanak socio-emocionalnih vještina za nošenje s nesretnim događajem.

7. EVIDENCIJA ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

Škola vodi evidenciju o svim navedenim vrstama nasilja u obliku službenih bilješki ravnatelja i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) o provedenim razgovorima sa svim dionicima događaja, a uz njih prilaže i sve dopise poslane nadležnim institucijama koje obavještava.

Sastavni dijelovi evidencije o sukobima i nasilju u školi su:

a) Obrazac evidencije škole o sukobima i nasilju u školi (*prilog 1*), koji sadrži:

1. Datum
2. Mjesto i vrijeme događaja
3. Sudionici događaja
4. Tijek događaja (opis događaja, uzroci i posljedice za učenike, za roditelje, za djelatnike, ostale osobe, za imovinu Škole i sl.)
5. Poduzete mjere
6. Ime i prezime osobe koja prijavljuje događaj
7. Potpis

Obrazac popunjava član Nastavničkog vijeća ili drugi radnik škole koji prijavljuje događaj te ga predaje ravnatelju odnosno stručnom suradniku (pedagog/psiholog) te je on sastavni dio službenog izvještaja Škole o događaju.

b) Obrazac evidencije škole o opisu događaja (*prilog 2*), a čiji su sastavni dijelovi:

1. Datum
2. Mjesto i vrijeme događaja
3. Sudionici događaja
4. Tijek događaja
5. Moje mišljenje o uzrocima događaja
6. Moje mišljenje o poduzetim mjerama
7. Što ću poduzeti/reći nakon događaja
8. Druga moguća rješenja/prijedlozi
9. Potpis sudionika događaja
10. Potpis stručne osobe

Svaka osoba (učenik, nastavnik ili drugi djelatnik Škole) koja je bila uključena u sukob ili nasilje popunjava neposredno nakon događaja navedeni obrazac te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku Škole. Obrazac je ujedno sastavni dio službenog izvješća Škole o događaju.

Prilog 1.

OBRAZAC EVIDENCIJE ŠKOLE O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

1. Datum _____

2. Mjesto i vrijeme događaja _____

3. Sudionici događaja _____

4. Tijek događaja (opis događaja, uzroci i posljedice za učenike, za roditelje, za djelatnike, ostale osobe, za imovinu Škole i sl.)

5. Poduzete mjere

6. Ime i prezime osobe koja prijavljuje događaj

7. Potpis

U Splitu, _____

Prilog 2.

OBRAZAC EVIDENCIJE ŠKOLE O OPISU DOGAĐAJA

1. Datum _____

2. Mjesto i vrijeme događaja _____

3. Sudionici događaja _____

4. Tijek događaja (opis događaja, uzroci i posljedice za učenike, za roditelje, za djelatnike, ostale osobe, za imovinu Škole i sl.)

5. Moje mišljenje o uzrocima događaja

6. Moje mišljenje o poduzetim mjerama

7. Što ću poduzeti/reći nakon događaja

8. Druga moguća rješenja/prijedlozi

--

9. Potpis sudionika događaja

10. Potpis stručne osobe

U Splitu, _____

Ovaj Protokol stupa na snagu danom donošenja i objavit će se na svim oglasnim mjestima Škole.

KLASA: 003-05/24-01/01

URBROJ: 2181-333-24-03-2

U Splitu, 27. rujna 2024.

Ravnatelj
Marin Tvrdić, dipl.ing.

Predsjednik Školskog odbora
Zlatko Žure, dipl.ing.